

Pátek 6. května: oranžová trasa

<https://mapy.cz/s/FCHn>

Z kempu vyjždíme nahoru do kopce

– **Samopše** – první písemná zmínka o obci pochází z roku 1297. Historickou dominantu zde tvoří **zřícenina hradu Talmberk, křížek, malá zvonička a památník**.

– **Mrchojedy – na křižovatce rovně – památný kámen** – v místě, kde červená turistická značka odbočuje na nedaleký hrádek Talmberk. Zde nejprve zahlédneme dvojici statných lip a pod nimi tento cca 80 cm vysoký kámen z načervenalého pískovce. Na první pohled je patrné, že byl uměle vytvarován, a to symetricky do tvaru jakého si oblého „T“. Z přední strany je patrný jakýsi podivný reliéf, připomínající postavu „v sukni“ s rukama nad hlavou. Odtud kámen dostal název „kamenný muž“. Vznik a účel není znám. Více na <http://liborcermak.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=281860>

– **Rataje nad Sázavou (zámek, Pirkštejn)** – název má původ ve staročeském slově rataj = orač, rolník.

Název osady pak znamenal ves rolníků, oračů a na rozlišení od Ratají jiných obdržely přídomek (např. Ovesné, nad Sázavou, apod.). První písemná zmínka o obci pochází z roku 1289. Ve 14. století, kdy Rataje patřily pánům z Lipé, vznikl na SV konci obce Přední (Horní) hrad. V polovině 16. století byl přestavěn v renesančním a kolem roku 1675 v raně barokním slohu na dnešní zámek. Na JZ konci obce na ostrohu vznikl rovněž ve 14. století (Dolní) hrad Pirkštejn, zčásti přestavěný roku 1724 na faru.

V roce 2008 bylo v Ratajském zámku otevřeno Muzeum středního Posázaví.

- **Hrad Pirkštejn**, zvaný Dolní, se poprvé připomíná roku 1366. Byl vystavěn pány z Lipé – nejvýznamnějším představitelům tohoto rodu byl Hynek Ptáček z Pirkštejna (zemřel 27. 8. 1444 v Ratajích, je pochován v kostele sv. Matouše), významný český státník, politik a diplomat, dobyvatel hradů Ostromeče a 1437 Sionu u Kutné Hory, vychovatel budoucího českého krále Jiříka z Poděbrad, s nímž byl později i rodově spřízněn (nejstarší Jiříkův syn Viktorin si vzal za manželku Hynkovu jedinou dceru Žofii). Do hradu se vstupuje po zděném mostě, na jihovýchodní straně je dominantní středověká válcová věž s dřevěným bedněním, západní stranu tvoří palác, přestavěný na faru, a hospodářská stavení. Podobu ze začátku 18. století (jediná zásadní přestavba) si hrad zachoval dodnes a také jeho majitel se již nezměnil – objekt patří církvi a není (až na výjimky) veřejnosti volně přístupný.
- **Ratajský zámek**, zvaný Přední nebo Horní hrad, se poprvé připomíná roku 1346. Trojkřídly zámek na místě gotického hradu (zbytky v severním křídle), přestavěný renesančně (dostavba jižního křídla) koncem 16. století a barokně (dostavba západního křídla) kolem roku 1672 (stavitel Andrea de Quarde), kdy byla přestavěna i obě starší křídla, okna dostala výrazné pískovcové suprafenestry a budova mohutný portál. Budovy na předhradí (bývalý pivovar) jsou převážně renesanční. V nádvoří je kašna a barokní arkády, zčásti s uzavřenou arkádovou chodbou v patře. Za zámkem jsou zbytky ohradní zdi kolem zničeného parku. Před zámkem jsou základy obdélného románského kostela s půlkruhovou apsidou, postaveného počátkem 13. století a zbořeného snad v 17. století. Pod zámkem u silnice je **barokní socha sv. Jana Nepomuckého** z roku 1757. V zámku je obecní úřad, pošta, od r. 2008 Muzeum středního Posázaví a od r. 2016 restaurace Zámecký šenk
- **Kostel svatého Matouše**, zvaný dolní ratajský kostel, vznikl zřejmě ve 14. stol. a fungoval souběžně s dnes již zaniklým horním kostelem sv. Mikuláše (u dnešního zámku). V letech 1675–91 byl stržen a nákladem Maxmiliána z Talmberku nahrazen raně barokní stavbou podle projektu Ondřeje de Guardie. Zachoval se dodnes s minimem změn. V 90. letech 20. století opraven, je nepřístupný (včetně okolního hřbitova). Z původního kostela se zachovaly hrobky předchozích majitelů panství a druhotně osazená deska s erbem pánů z Lipé (z r. 1576), viditelná na zdi hřbitova z hlavní ulice. Kostel je jednolodní obdélná stavba s valenou klenbou, odsazeným půlkruhovým presbytářem, orientovaným k východu. Západní průčelí vrcholí volutovým štítem, stěny kostela člení pilastry a dvě patra oken – menší horní s kruhovými záklenky, větší dolní, oboje ve štukových ostěních. K severnímu boku presbytáře přiléhá hranolová sakristie. Nad vítězným obloukem na střeše posazen sanktusík. Loď i presbytář sklenuty valenou klenbou, po obou stranách lodí po třech mělkých bočních kaplích. Uvnitř je zachované jednotné původní raně barokní zařízení, hlavní a boční oltáře, mramorové sanktuárium, cínová křítelnice z roku 1685. Kostel v barokní podobě neměl nikdy věž. Od počátku 18. století slouží jako zvonice věž hradu Pirkštejna, předtím zřejmě hradební hláska u kostela (nedochovaná).
- **Kaple svatého Václava** u silnice do Sázavy (Hlavní ulice, poblíž žel. zastávky Rataje-předměstí). Zděná výklenková kaple z počátku 19. století.
- **Kaple sv. Antonína** u silnice do Sázavy (Hlavní ulice, proti novému hřbitovu na ZTZ), otevřená. Drobná pozdně barokní čtvercová kaple se štítem orientovaná k východu z konce 18. stol. Západní průčelí zakončeno mohutným převýšeným štítem se dvěma prázdnými nikami a vpadlým polem s vloženým dřevěným křížem. Vstup s obloukovým záklenkem nízký, opatřený mříží. Východní štít trojúhelný s malým čtvercovým okénkem. Na bocích malá slepá oválná okna.
- **Městské opevnění** – hradby městského opevnění kopírovaly ostroh a na východě, u Horního hradu, dnes zámku, přetínaly šiji. Do městečka se vstupovalo pomocí dvou bran, v jejichž okolí bylo městské opevnění nejdokonalejší. Jižně od místa brány u Horního hradu se dochoval i příkop a jedna bašta. Část Dolní brány se v upravené formě zachovala dodnes, pohledově exponované cimbuří je až novověkého původu. Původní jsou části až 1,5m silné hradby v okolí brány. Do systému opevnění byly zapojeny i hrady Pirkštejn a Horní hrad Rataje a ohradní zeď kostela sv. Matouše.
- **památník** - západně od Ratají, při silnici do Malovid. Kámen z červeného nučického pískovce, přibližně ve tvaru obdélníkové desky s výrazně okosenými horními rohy. Kámen je opatřen tímto nápisem – „Princeps Joannes, DICtae hae qVerCVs posltae, IVbILaeo xxxx annVI faVstl, reglMlnIs hVIVs prlnClpls, xii novembris“. Následuje český nápis tohoto znění – „Duby Knížete Jana Dobrotivého ku oslavě XXXXletého Vladaření. XII. listopadu MDCCCXCVIII“.

Součet římských číslic v chronogramu v latinské části nápisu udává datování rokem 1898. Před tímto kamenem je umístěna doplňující tabulka z r. 1908, zhotovená z jiného druhu kamene. Na tabulce je vyrovnána obdélníková plocha, na níž je vyryt německý nápis „L. JÄHR REG. JUBIL. MCMVIII“.

– **stoupáme na Kozojedy** – hospodářský dvůr s myslivnou, dnes Ekofarma; více na <http://pro-bio.cz/Farmar/Ekofarma-Kozojedy-s-r-o/>

– **na křižovatce doleva - kousek po hlavní – mineme obec Zalíbená** – německy Saliben, má historii starou asi 290 let. Před r. 1730 založil skelmistr Karel Gattermayer na lesní pasece u vesnice Podveky sklářskou huť, kterou v té době vlastnil český šlechtický rod Kinských. Patřila, stejně jako Podveky, k ratajskému panství. Má patnáct popisných čísel, včetně hájovny, s dvaceti trvale bydlícími občany. Dnes vesnička slouží převážně k rekreaci.

– **Podveky** – leží v nadmořské výšce 480 m n.m. První písemná zmínka je z r. 1295. Ves ale existovala již dříve a její zakladatelé byli pánové Mladota, Václav, Heřman a Martin z Podvek, kteří zde vystavěli tvrz. Ve 2. pol. 17. stol. připadla ves k ratajskému panství a zůstala u něho až do roku 1848. První škola zde byla založena r. 1877 a postupně byla rozšířena až na čtyřtřídní. Od roku 1962 zde škola není. V roce 1993 byla budova bývalé školy zrekonstruována a je v ní umístěn OÚ, knihovna, zdravotní středisko, šicí dílna, prozatímní prodejna potravin, kadeřnictví a klubovna pro děti. Obci dominuje vrch s **kostelem Sv. Havla** a hřbitovem. Kostel byl vystavěn r. 1783 na místě původního kostela, který je připomínán již v roce 1350. Z původního kostela byl zachován pouze zvon. V r. 1897 byl kostel opatřen novou šindelovou střechou, železobetonovým stropem a cibulovitou věží s plechovým povrchem. Hlavní oltář zdobil obraz sv. Havla od V. Kandlera, který byl v r. 1960 zničen kulovým bleskem. V r. 1981 byl nahrazen obrazem sv. Václava. U kostela je vyhlídkové místo, odkud je za dobrých podmínek pouhým okem vidět rozhledna na hoře Blaník a z věže kostela i Praha.

– **za nimi doprava – Zbizuby** – německy Sbisub. První písemná zmínka o obci pochází z r. 1295, když byla vладыckým sídlem, na němž žili Slávek a Jan, vладыkové ze Zbizub. Po vzniku ČSR v r. 1918 se Zbizuby staly samostatnou obcí s přilehlými osadami Hroznice, Nechyba, Vlková a Koblasko a měly 806 obyvatel. V r. 1926 se začalo vyučovat v nově vybudované škole. Ta byla v r. 1975 pro nedostatek žáků uzavřena. Dnes ve škole sídlí obecní úřad a jsou zde zřízeny byty.

– **Vranice** – ve vsi se nacházejí **čtyři staré kapličky** asi z pol. 18. století. V letech 1924-1925 byla vystavěna škola, ale po válce byla pro nedostatek dětí zrušena. Nyní je přestavěna na byty.

– **Kácov (oběd, zámek)** – městys Kácov. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1318. Kácov byl povýšen na městečko roku 1412. Roku 1457 byl založen pivovar, který obnovil svou činnost v roce 2001 (s ročním výstavem 20.000 hl 8 druhů piva). V roce 1726 se panství stává majetkem Anny Marie Františky Terezie, princezny Sasko-Lauenburské, hraběnky z Neuburgu a velkovévodkyně Toskánské, která přestavěla místní zámek ve stylu severoitalské šlechtické vily. Při cestě na nádraží Kácov překlenuje řeku

- **Baileyho most** (tzv. "bejlina") – přes řeku Sázavu, sestavený v roce 1975 z původní výzbroje americké armády.
- **Mariánský sloup** – pískovcové sousoší Panny Marie a Čtrnácti svatých pomocníků z let 1729–1730. Sloup nechala postavit Anna Marie Toskánská. Ještě 20 let po svém vzniku nebyl posvěcen. Podstavec a těleso jehlanu zdobí sochy 14 pomocníků = sv. Jiří, Kryštof, Blažej, Diviš, Achacius, Cyriak, Erasmus, Eustach, Pantaleon, Vít, Jiljí, Kateřina, Markéta, Barbora. Na podstavci jsou také sochy sv. Josefa a sv. Jana Nepomuckého. Jde o jeden z nejbohatších sloupů co do figurální výzdoby. Původně byla okolo sloupu kašna, avšak voda kameni škodila, a tak byla kašna před r. 1875 odstraněna. Zásadní oprava sloupu proběhla r. 1869 a byla financována císařem Ferdinandem V. Dobrotivým, který v té době zdejší panství spravoval.
- **kostel Narození Panny Marie** – původně gotický, mnohokrát přestavěný farní kostel. S místním zámkem spojen dlouhou krytou chodbou. Kostel tvoří dominantu celého městyse. Stojí na západní straně náměstí u někdejší hlavní silnice od Vlašimi (Jirsíkova), poměrně vysoko nad zámkem. Kostel pochází ze 14. století, v polovině 18. století byl přestavěn barokně, r. 1819 postaven dnešní empírový presbytář, r. 1845 poničen vichřicí, trojlodí a věž pak r. 1862 důkladně přestavěny. V současné podobě se jedná o neslohový trojlodní kostel se západní hranolovou věží a východním obdélným presbytářem s okosenými rohy. Vnější vzhled je velmi jednoduchý, stěny členěny jen okny s kulatými záklenky. Valbová střecha na trojlodí i nižším presbytáři, na něm sanktusík. Věž kryta jehlancem, hlavní římsu prostupují hodiny. Lodě i presbytář sklenuty plackami, v celé šíři západní stěny trojlodí kruchta. Hlavní oltář barokní, ostatní zařízení většinou z 19. století.
- **děkanství / fara** – čp. 8, původní kácovská fara stávala na místě dnešní radnice. Po r. 1650 bylo pro faru vykázano nové místo. Šlo o dřevěný domek s kamennou podezdívkou, od kostela ale dost vzdálený, nad panskou vinopalnou. Dřevěné farní obydlí se bez náležité péče ale postupně stávalo neobyvatelným. V r. 1709 nastoupil do Kácova Mikuláš F. Kratochvíle, který se sám pustil do stavby fary. Ani zdejší patron, hrabě Breda, známý z Vrchlického Selských balad, ničím nepřispěl. Tak povstala nynější důkladná jednopatrová kamenná budova dokončená v r. 1718. V ní založil v r. 1750 farář K. J. Forst první pamětní knihu Kácova (kroniku), jejíž kopie je dodnes zdrojem důležitých informací. Barokní objekt slouží i jako ukazatel nejhroších záplav, které kdy Kácov postihly. Největší postihla Kácov 1. srpna 1714, kdy voda dostoupala až do spodního pokoje fary. Budova fary, označovaná jako děkanství, je registrována od r. 1966 v památkovém fondu SÚPP. Na objektu se oceňuje valbová střecha, starobylá forma spjatá s krovem s hřebenovou vaznicí a slaměnou krytinou. Vyskytuje se ponejvíce u lidových staveb. Valbová střecha vzniká tak, že se seřízne střecha sedlová na dvou protějších stranách, takže voda nyní stéká na čtyři strany. Poslední rozsáhlejší stavební úpravy fary proběhly v r. 1978 za faráře Josefa Sochy, který faru opustil v r. 1982.
- **radnice** – čp. 40 proti kostelu přes silnici. Na místě radnice stávalo původně farní obydlí. Když ji asi r. 1624 opustil poslední farář, ujala se budovy vrchnost, která v ní zařídila hospodu zvanou „hořejší“. Tu pak prodala 31. prosince 1762 Františkovi Jiříkovi a po něm se 30. března 1797 ujal živnosti syn Ignác Jiřík. Tomu se 19. června 1798 syn, později nejdůstojnější biskup Budějovický, Jan Valerian Jirsík. Na památku je v průčelí domu zasazená deska s nápisem: „Zde se narodil dne 19. června 1798 JAN VALERIAN JIRSÍK, biskup Budějovický“. Ke změně jména z Jiříka

na Jirsíka došlo chybou duchovního správce, který vystavoval Janovi křestní list a v něm se dopustil hned dvojnásobné chyby. I když je v matrice zřetelně uvedeno, že křestní jméno bylo Johannes Victorinius Gyřík, udělal z něho jednak Valeriána a jednak Jirsíka a jméno "Jan Valerián Jirsík" mladému "Janu Viktorovi Jiříkovi" již zůstalo.

31. srpna 1813 dům od Jirsíka odkoupila vrchnost a postoupila jej obci směnou za čís. 3 i s právem výčepným. V domě pak obec zřídila městskou radnici. 15. června 1878 dům vyhořel a byl později opraven.

- **zámek** – historie se začala psát v polovině 14. stol., kdy na jeho místě vznikla středověká tvrz. V polovině 17. stol. byla přestavěna na jednoduchý barokní zámek, který získal svou dnešní podobu po rozsáhlých úpravách v letech 1727-33. Později byl chodbou propojen se sousedním kostelem.

Zámecký komplex se skládá ze tří částí: samotného zámku, farního kostela a poplužního dvora. Komplex doplňuje zásadním způsobem spojovací chodba mezi zámekem a kostelem dlouhá 150 metrů, která je dnes nefunkční. Celý historický komplex byl pak ještě změněn po r. 1920 výstavbou sokolovny na místě špýcharu. Této změně předcházelo zrušení hřbitovního areálu včetně zdi kolem kostela na základě novodobých hygienických předpisů. Z ohrazení hřbitova zůstala pouze kaple sv. Floriána, ochránce hasičů, kterou nelze při projíždce městečkem přehlédnout. Samotný zámek je rozlehlá obdélníková budova. Od severu z nádvoří je jednopatrová, při pohledu od řeky pak třípatrová. Valbovou střechou proniká úzký dlouhý nástavbový světlík, procházející všemi patry a osvětlující halu i arkády. Tento prvek vytváří typickou siluetu kácovského zámku. Odborné zdroje uvádí, že se jedná o větší obdobu známého ratibořického zámku. Velká většina místností má ploché stropy, schodiště je dvouramenné a na ně navazují chodby, ze kterých je možné vstoupit do většiny zámeckých místností. Sklepy jsou valeně klenuté. Po stranách zámku stojí dvě čtvercové široké věže, jejichž zdivo nepřevyšuje stavbu zámku a které jsou kryté vysokými cibulemi s lucernou. Tvary těchto luceren se drobně měnily podle jednotlivých přestaveb.

Nesymetrické rozložení okenních otvorů a nepravidelná vnitřní dispozice je doplněna slepými malbami oken s figurami pánů a dam v rokokových kostýmech. Tyto postavy vyhlížejí nebo se vyklánějí z oken, jakoby kontrolovaly aktivity v okolí zámku. Malovaných oken s figurální výzdobou tvořících iluzi čilého pohybu v zámku je celkem jedenáct a chybí pouze na jižním bloku u věže.

Nad vchodem do zámku je oválná kartuš se sasko-lauenburským erbem, rodovým znakem stavitelky zámku. Jde o jeden z poměrně dochovaných původních prvků.

Od náměstí je zámecký komplex oddělen prostou zdí s branou.

V zámku si prohlédnete expoziční historických radiopřijímačů a historie Kácovska – letovisko Kácov. Expozici historických motocyklů najdete v zámecké kavárně. V infocentru si můžete zakoupit suvenýry.

Spatříte Modrý salónek, zámeckou chodbu či výstavu panoramatických fotografií Kácova a Posázaví a dobových pohlednic. V obrazové galerii se pořádají různé krátkodobé výstavy.

- **pivovar** – od založení pivovaru roku 1457 až po rok 1918 byli majitelé pivovaru i majiteli Kácovského panství. Jako zakladatele pivovaru jsou uváděni roku 1457 Košinové z Košíně, po tomto rodu se majitelem stal Kuneš Dvořecký z Olbramovic, kterému patřilo celé kácovské panství. V letech 1918 – 1921 přešla správa do habsbursko-lotrinských statků.

Od roku 1921 do roku 1948 se stala majitelem pivovaru Česká republika a pivovar Kácov nesl název "Státní pivovar v Kácově". Po roce 1948 se kácovský pivovar stal součástí středočeských pivovarů, v roce 1952 benešovských pivovarů a v roce 1954 opět středočeských pivovarů. Roku 1957 byl provoz pivovaru zastaven a pivovar byl uzavřen. Poté v pivovaru sídlily různé státní firmy a koncem 80. let zde bylo středisko státních drah. Roku 1991 pivovar koupila a zrekonstruovala firma Ados Asistancce, která obnovila v roce 1993 výrobu piva. V roce 1995 byl provoz opět uzavřen.

Na podzim roku 2001 se majitelem pivovaru stala firma Pivovar Kácov s.r.o., která zde znovu začala vyrábět pivo. První várka byla uvařena dne 9. 11. 2001 a jednalo se o světlou desítku. V současnosti pivovar vaří světlé 10 % výčepní pivo, světlý 12 % ležák vystavovaný pod názvem Hubertus a tmavý výroční speciální 13 % ležák Malvaz.

- **zřícenina hradu Kácov** (Pustý hrádek) – lokalita Pustý Hrad se nachází na levém břehu řeky asi čtvrt hodiny proti proudu řeky od městečka. Na vyvýšeném ostrohu je místo s romantickou zříceninou dávného feudálního sídla.

– vyjždíme na hlavní a zvolna stoupáme na **Licoměřsko** – ranč, více na <http://www.licomersko.cz/>

– nahoře u lesa doprava – **Zdebuzeves** – místní částí městyse Divišova. V obci kostel sv. Anny – původně zde stál gotický obdélníkový kostel sv. Šimona a Judy, který byl uváděn již od r. 1391. V r. 1836 byl kostel přestavěn a zasvěcení změněno na kostel sv. Anny.

– Radonice – přejíždíme Blanicí – pozvolna stoupáme k dálnici - nahoře doprava – Čejkovice – podél Sázavy

– **Český Šternberk (hrad, občerstvení)** – obec (dnes městyse) vznikla v průběhu 13. století jako podhradí hradu Českého Šternberku. První zmínku o obci nalezneme v historických pramenech v roce 1242, jako o městečku v roce 1654. Spolu s hradem se obec rozšiřovala až do své současné podoby, roku 1901 byl slavnostně zahájen provoz na železniční trati a Český Šternberk se tak stal díky své historické hodnotě i dobré dostupnosti oblíbeným cílem mnoha turistů.

V 20. letech 20. století byl na levém břehu Sázavy (severní část obce) přestavěn vodní mlýn, o jehož původní podobě pocházejí zprávy již z konce 16. století. Stavba mlýnu vydržela až do současné doby, avšak silně chátrá. K mlýnu byl v 70. letech 20. století vystaven i jez, který také ve své podobě stojí až dodnes. V současnosti se ve vesnici staví převážně rodinné domy na kopcovitých pozemcích na pravém břehu Sázavy.

Ve 30. letech 20. století byl v části Čejkovice postaven rozsáhlý **penzion** pro výletníky, který za protektorátu sloužil jako rekreační objekt pro konfidenty gestapa, pro které byla speciálně zbudována i zastávka vlaku naproti **Čejkovickému trojáku** (památný strom). Po válce se budova proměnila v zotavovnu ROH Červánek. Od roku 1985 byla z důvodu zanedbané údržby mimo provoz a chátrala až do roku 2015, kdy byla kompletně zbourána.

Pamětihodnosti

- **hladomorna** – jižní předsunutá bašta byla vybudována Petrem Holickým ze Šternberga r. 1467, chránila hrad od jihu. Tvořila ji víceboká bateriová věž s výrazným břitem otočeným k jihu a vnější obvodové opevnění. Do věže vedlo v její zadní části šnekové schodiště. V suterénu se nacházel skladovací prostor (pravděpodobně prachárna) a v prvním patře vybíhá ze středové okrouhlé místnosti pětice chodbiček ukončených střílnami pro těžká děla. Jednu střílnu

nahrazoval portál, kterým se do věže vytahovala děla. Druhé patro bylo roubené nebo hrázděné. Pod věží stál na jižní straně k hradbě přiložený srub s kachlovými kamny, ve kterém bydlela posádka. Ohrazení okolo věže bylo nejprve roubené, ale později je nahradila zděná hradba časem doplněná ještě o dělostřeleckou střílnu natočenou k severozápadu. Čelo bašty chránil šijový příkop. Dnes je volně přístupná a je z ní zajímavý výhled do údolí Sázavy a částečně na hrad samotný.

- **socha sv. Prokopa** – u Brtnického rybníka při silnici na Kácov
- **socha sv. Vendelína** – v parku JV od hradu u rozcestí směrem k Brtnickému rybníku
- **hrad Český Šternberk** – gotický hrad přestavěný na zámek. Stojí na hřebeni v nadmořské výšce asi 350 m n. m. Od roku 1958 je chráněn jako kulturní památka ČR a od roku 2008 také jako národní kulturní památka ČR. Roku 1241 ho zde založil Zdeslav z Divišova. Název hradu je odvozen od erbu rodu Divišoviců – zlaté osmicípé hvězdy (německy: Stern = hvězda, Berg = hora). V 15. století změnil hrad poprvé majitele, novým majitelem se stala větev Holických ze Šternberka. Roku 1467 byl hrad dobyt vojskem krále Jiřího z Poděbrad. Šternberkům byl hrad i s panstvím vrácen králem Vladislavem Jagelonským roku 1479. Roku 1712 zemřel Jan Václav a po meči tak vymírá větev Holických ze Šternberka. Hrad se dědictvím i prodejem přešel na další rod Šternberků. Mezi nejvýznamnější představitelé tohoto rodu patřil zejména Kašpar, hrabě ze Šternberka, který stál r. 1820 při vzniku Muzea Království českého, a později zajistil finance i úřední povolení pro časopis Českého muzea. V roce 1841 byl hrad koupen Zdeňkem ze Šternberka a jeho rod ho vlastnil až do r. 1949, kdy byl hrad státem vyvlastněn. V restituci byl hrad r. 1992 vrácen potomkovi původních majitelů, Zdeňku Sternbergovi. Hrad byl několikrát přestavován a dostavován. Jeho raně gotická podoba je dnes vidět v jádru stavby. Ve 14. století byl zdokonalen obranný systém hradu stavbou obranné věže na severu hradu, která byla s hradem spojena hradbou. Během 15. a 16. století byl hrad královským vojskem poškozen a prošel několika opravami. Opět byl zlepšen obranný systém a z důvodu malé obranyschopnosti z jižní strany byla postavena jižní předsunutá (a dodnes velmi dobře zachovaná) bašta, takzvaná hladomorna. Na hradě pracoval v 17. století také italský štukatér Carlo Brentano. Poslední zásadní úpravou prošel hrad r. 1751, kdy byl dostavěn dolní zámek hradu při ohradní zdi. Podle jedné z pověstí byl ve skalách pod hradem ukryt poklad. Na Velký pátek, kdy se otevírají poklady, má skála puknout a poklad se sypat do Sázavy tekoucí pod hradem. Proto lze po tomto dni nalézt v řece tu a tam zlatý plíšek. V r. 1971 byl poklad skutečně nalezen v hradním prostoru. Jednalo se především o cenné předměty ze 17. a 18. stol. Další legenda hovoří o vysoké skále v temném lese poblíž hradu. Na jejím vrcholu je vidět otisk koňské hlavy. Odtud údajně ďábel odnesl místního sedláka, který se pod skálou schoval před bouřkou. Od té doby se tomu místu říká Čertův kámen a dodnes se mu lidé většinou intuitivně vyhýbají. Prostory hradu jsou až na soukromé místnosti rodiny majitele veřejně přístupné po celou sezónu.
- **socha sv. Františka Xaverského** – u mostu na cestě k hradu
- **socha sv. Antonína Paduánského** – u domu čp. 10
- **zvonička** – pilířová kamenná zvonička z 2. pol. 19. stol., v centru obce
- **bývalá hospoda čp. 59**
- **socha sv. Jana Nepomuckého** – u mostu přes Sázavu

– **pokračujeme podél Sázavy – Poříčko** – osada na soutoku řeky Sázavy a Křešického potoka. Původně zde stál jen mlýn, hájovna, dva domky, rekreační vila důstojníka rakouské armády a nevedla sem silnice. Postupně vyrostlo pár chat, avšak teprve v osmdesátých letech 20. stol. se z Poříčka se stala vyhledávaná chatařská oblast. Ve vile č.p. 18, kterou na počátku 20. stol. postavil major Roja, tvořil spisovatel Jaroslav Čejka (jehož rodině po léta polovina objektu patřila). Poříčko je také známou mykologickou lokalitou, na kterou ve 20. století jezdili mykologové Josef Herink a Jiří Kubička.

– **krátký příkrý dokopec – Čeřenice** – první zmínka o osadě pochází asi z r. 1377. V r. 1412 ji Albrecht ze Šternberka prodal. Po r. 1421 už patřila k Sázavskému klášteru. Po pádu kláštera v husitské revoluci, připadly Čeřenice husitů Sezimovi z Kunštátu. Rod Zajímačů z Kunštátu držel vesnici asi sto let. V tomto období velká část Čeřenic připadla ke Šternberskému panství, kde byla rozdělena mezi dvě vrchnosti.

Nejvíce zmínek k obci je až po třicetileté válce. Tehdy byla obec rozdělena na dvě části. Část zvaná „bederní rula“ měla patřit ke Komornímu Hrádku. Před r. 1754 byla pod Čeřenicemi u potoka malá skelná huť, kterou provozoval rod sklářů Sevaldů. Jsou zde zachovalé zbytky hutě. V Čeřenicích probíhalo rané osídlení.

Památky:

- **studánka Habrovka** – největší památka s pověstí. Podle legendy zde odpoříval "OPAT PROKOP", zakladatel Sázavského kláštera. Po únavné cestě žíznil, a tak Habrovou holí odkryl pramen vody, hůl potom zapíchl vedle do země, z ní vyrostl mohutný strom. Až do dnešního dne je udržován jako památný Habr Čeřenický. Po něm má chráněná studánka své jméno.
- **zvonička** u pomníčku padlých – pilířová kamenná zvonička z r. 1970
- **Bambous** – pozoruhodný objekt, pozůstatek dvorce nebo sídlo zemana jménem Baumhaus Čeřenice, patří k perlám Posázaví

– **Bělokozly** – u pomníku doprava – polní cesta mezi pastvinami a poli – přechází do lesní cesty – přechází do krátkého sešupu po břidlicových plotnách – a jsme na vlakové zastávce Samopše přes koleje, dolů k řece – přes lávku – do krátkého dokopečka, na kraji Samopšů doprava a do kempu.